Rocznik sześćdziesiąty ósmy.

Urzędowy Orędownik Kościelny dla diecezji chełmińskiej.

Nr. 6. Poniedziałek, 26-go października 1925.

Treść:

53.

Nauka o Sakramencie Małżeństwa.

1. Małżeństwo sam Pan Bóg w raju ustanowił a Jezus Chrystus, Boski założyciel naszego Kościoł świętego, wyniósł go do godności **Sakramentu.** Od uświęcenia stanu małżeńskiego zależy szczęście rodziny chrześijańskiej i dobrobyt społeczeństwa ludzkiego.

2. Węzeł małżeński jest nierozerwalny, póki śmierć małżonków nie rozłączy. Jeżeli z ważnych przyczyn pozwala się małżonkom na rozłączenie co do wspólnego pożycia, to jednakowoż, póki oboje żyją, nie wolno im zawrzeć drugiego małżeństwa. Małżeństwo takie byłoby wobec Kościoła nieważnem i pociągałoby za sobą wykluczenie od przyjmowania Sakramentów św.

3. Z świętości małżeństwa najświętsze wynikają obowiązki dla małżonków i dla tych, ktòrzy chcą wstąpić w stan małżeński. Przedewszystkiem zabierający się do stanu małżeńskiego powinni nie lekkomyślnie, lecz **modlitwą** jako też rozwagą i namysłem ten krok uczynić. Inaczej błogosławieństwa Bożego nie dostąpią.

4. Przed zaręczynami pilnie badać trzeba, czy nie zachodzą przeszkody małżeńskie. Żadne też dobre dziecko bez wiedzy rodziców nie wdaje się w bliższy stosunek z osobą drugiej płci a tem mniej się zaręczy.

5. Zaręczyny tylko piśmiennie zawarte mają wobec Kaścioła ważność. Protokół muszą podpisać narzeczeni sami, oraz: albo proboszcz, albo Ordynarjusz, albo conajmniej dwaj świadkowie. Są li oboje narzeczeni, lub też jeden z nich niepiśmienni, trzeba to w protokóle zaznaczyć. Niepiśmiennych nie wolno za świadków zawezwać.

Zazwyczaj mają się zaręczyny odbyć wobec proboszcza narzeczonej.

Zawarcie piśminnych zaręczyn nie jest wprawdzie koniecznym warunkiem ślubu kościelnego; jednakże są zaręczyny, które nie są zawarte piśmiennie, bez skutków prawnokościelnych.

Ważnie zawarte zaręczyny mogą narzeczeni tylko za wzajemną zgodą zerwać. We wszystkich innych przypadkach orzeczenie o zniesienie zaręczyn przystoi kościołowi.

6. Małżeństwo między **krewnymi aż do trzeciego** stopnia włącznie i między **powinowatymi aż do drugiego** stopnia włącznie jest wedle nauki kościoła niedozwolone i nieważne. Również nie może ten który chrzcił, zawierać małżeństwa z tym, którego ochrzcił. A komotrowie nie mogą zawierać ważnego wobec kościoła małżeństwa z osobą, którą do chrztu podali. We wszystkich zaś przypadkach, w których dla ważnych przyczyn o dyspensę od przeszkód małżeńskich do władzy duchownej podaje się wniosek, prośbę tę proboszcz właściwy nadesłać powinien.

7. Mieszane małżeństwa gani Kościół i zakazuje, ponieważ sprowadzają wiele niebezpieczeństw dla szczęśliwego pożycia w małżeństwie, dla wiecznego zbawienia małżonków i dla religijnego wychowania dzieci. Tylko z ważnych przyczyn i pod warunkiem, że mianowicie katolickie wychowanie wszystkich dzieci przedtem zostało zapewnione,, udziela się pozwolenia do zawarcia małżeństwa mieszanego.

8. Ponieważ Małżeństwo jest **Sakramentem** świętym, który sprawować **Kościół ma rozkaz** i władzę, przeto żadnemu chrześcijaninowi-katolikowi pod ciężkim grzechem nie wolno poprzestawać na ślubie cywilnym. Chcąc się dać w kościele zapowiadać, powinni o ile możności, oboje zaręczeni przed proboszczem narzeczonej stanąć, a przed ślubem kościelnym nie wolno im pospołu mieszkać. Zgłoszenie się u proboszcza wcześniej niż u cywilnego urzędnika odbyć się powinno, aby zaręczeni się zapewnili, że przeciwko ślubowi kościelnemu nic nie stoi na przeszkodze, albo gdy się wykryje jaka przeszkoda, czy dla jej usunięcia są dostateczne ,od kościoła uznane przyczyny, czy nie, ażeby w braku przyczyn zamiaru swego zaniechali, choćby to z niemałemi ofiarami było połączone.

9. Aby należycie się przygotować do wstąpienia w stan małżeński, powinni narzeczeni żyć przed ślubem w niewinności, starannie unikać wszelkich okazyj do grzechu, oddawać się gorliwie modlitwie i godnie przyjąć Sakramenta Pokuty i Ołtarza. Bardzo się tu poleca odprawienie spowiedzi jeneralnej.

10. Małżeństwo można zawrzeć każdego czasu. Lecz uroczyste błogosławienie małżeństw z mszą św. ślubną, jest zabronione od pierwszej niedzieli adwentowej aż do pierwszego święta Bożego Narodzenia włącznie i od środy popielcowej aż do niedzieli Wielkanocnej włącznie. Jeżeli dla przyczyny władza duchonwa wyjątkowo i w czasach zakazanych dopiero co wymienionych na ślub pozwoli, czyni to jednakowoż pod warunkiem i napomieniem, by narzeczeni się wstrzymali od zbytniej okazałości. Przy małżeństwach mieszanych zawsze jest zabronione odprawienie mszy ślubnej i udzielenie błogosławieństwa małżeńskiego. Chociaż wolno zawierać małżeństwo każdego czasu, nie poleca się to uczynić w sobotę i w przeddzień świąt. Jest bowiem słuszna obawa, że goście weselni następnej niedzieli nie pójdą na mszą świętą i przez to dzień święty znieważą.

11. Domowy obchód gód weselnych po odebraniu błogosławieństwa kościelnego tak urządzać należy, żeby Pan Jezus i Matka jego najświętsza, jako goście weselni, podobnie jak na godach w Kanie Galilejskiej, nie odmówili swej obecności. Niechaj nigdy nie idzie w zapomnienie słowo św. Pawła Apostoła: „Weselcie się zawsze w Panu!“ (Fil. 4. 4.).

Pelplin, dnia 16 września 1925 r.

Biskup Chełmiński
† X. Augustyn.

54.

Unterricht über das hl. Sakrament der Ehe.

1. Die Ehe ist von Gott selbst im Paradiese eingestezt und von Jesus Christus, dem göttlichen Stifter unserer hl. Kirche, zur Würde eines **Sakramentes** erhoben. Von der Heiligung des Ehestandes hängt das Glück der christlichen Familie und die Wohlfahrt der menschlichen Gesellschaft ab.

2. Das Band der hl. Ehe ist ein **unauflösliches,** bis der Tod die Eheleute scheidet. Wenn aus wichtigen Gründen die Trennung der Ehegatten in Bezug auf das eheliche Zusammenleben gestattet wird, so darf der geschiedene Eheteil zu Lebzeiten des anderen Eheteils nicht

eine zweite Ehe eingehen. Eine von dem geschiedenen Gatten zu Lebzeiten des anderen Teils geschlossene Ehe wäre kirchlich ungültig und hätte den Ausschluss von dem Empfange der hl. Sakramente zur Folge.

3. Die Heiligkeit der Ehe legt den Eheleuten, sowie denen, welche in den Stand der hl. Ehe eintreten wollen, die heiligsten Pflichten auf. Zunächst sollen diejenigen, welche eine Ehe schliessen wollen, diesen Schritt nicht leichtfertig, sondern mit **Gebet** und reiflicher Ueberlegung tun. Sonst würden sie der göttlichen Segnungen entbehren.

4. **Vor der Verlobung** ist sorgfältig zu prüfen, ob etwa Ehehindernisse vorliegen. Kein gutes Kind wird auch ohne Wissen seiner Eltern eine Bekanntschaft anknüpfen oder gar ein Eheverlöbnis eingehen.

5. **Eheverlöbnisse** haben nur dann kirchliche Geltung, wenn sie schriftlich abgeschlossen werden. Die Urkunde muss von den Brautleuten selbst und entweder von dem Pfarrer oder von dem Ordinarius oder wenigstens von zwei Zeugen können nicht beigezogen werden. Brautleute oder einer von ihnen des Schreibens unkundig, so ist dies in der Urkunde zu vermerken und die Unterschrift eines weiteren Zeugen beizufügen. Des Schreibens unkundige Zeugen können nicht beigezogen werden.

In der Regel sollen die Verlobungen vor dem Pfarrer der Braut stattfinden.

Der Abschluss eines solchen schriftlichen Eheverlöbnisses ist zwar keine notwendige Vorbedingung für die kirchliche Treuung; jedoch ist ein Eheversprechen, welches dieser schriftlichen Form entbehrt, ohne kirchenrechtliche Wirkungen.

Die gültig eingegangenen Eheverlöbnisse können von den Verlobten nur mit gegenseitiger Uebereinstimmung aufgelöst werden. In allen anderen Fällen steht die Entscheidung über die Aufhebung des Verlöbnisses der Kirche zu.

6. Die Ehe zwischen **Blutsverwandten** bis zum **dritten** Grade einschliesslich und zwischen **Verschwägerten** bis zum **zweiten** Grade einschliesslich ist kirchlich unerlaubt und ungültig. Ebenso kann zwischen den Taufpaten und den Patenkindern eine kirchlich gültige Ehe nicht geschlossen werden. In allen Fällen wo eine Dispense von kirchlichen Ehehindernissen aus wichtigen Gründen bei der geistlichen Behörde nachgesucht wird, muss solches durch den zuständigen Pfarrer geschehen.

7. Die **gemischten Ehen** werden von der Kirche missbilligt und verboten, weil sie gefahrvoll sind für das Glück der ehelichen Gemeinschaft, für das Seelenheil der Ehegatten und für die religiöse Erziehung der Kinder. Nur aus wichtigen Gründen und wenn besonders die katholische Erziehung **aller** Kinder vorher sichergestellt ist, wird die Erlaubnis zur Eingehung einer Mischehe erteilt.

8. Da die Ehe ein heiliges Sakrament ist, welches die Kirche zu spenden den Auftrag und die Vollmacht hat, so darf der katholische Christ unter schwerer Sünde sich nicht mit der bürgerlichen Eheschliessung begnügen. Vor dem Pfarrer der Braut haben, wenn irgendwie möglich, beide Brautleute zur Anmeldung des kirchlichen Aufgebotes zu erscheinen und dürfen bis zur kirchlichen Trauung nicht zusammen wohnen. Die Anmeldung vor dem Pfarrer soll der auf dem Standesamte vorausgehen, damit die Brautleute sich vergewissern, dass der kirchlichen Trauung kein Ehehinderniss entgegensteht, und falls sich solches vorfindet, ob für die Hebung desselben ausreichende, von der Kirche anerkannte Gründe vorliegen oder nicht, und in diesem letzteren Falle, selbst wenn sie Opfer zu bringen haben, von ihrem Vorhaben abstehen.

9. Zu einer würdigen **Vorbereitung** auf den Eintritt in den Ehestand gehört ein unschuldiges Leben und ein ehrbarer Verkehr im Brautstande, sorgfältige Meidung aller Gelegenheiten zur Sünde, eifriges Gebet und der würdige Empfang der hl. Sakramente der Busse und des Altares. Sehr anzuraten ist hierbei die Ablegung einer Generalbeichte.

10. Die Ehe kann an allen Tagen des Jahres geschlossen werden. Die Erteilung des **feierlichen** Ehesegens ist jedoch verboten in der Zeit vom ersten Adventssontage bis zum ersten Weihnachtsfeiertage einschliesslich und vom Aschermittwich bis zum ersten Osterfeiertag einschlisslich. Wenn aus wichtigen Gründen

die Erlaubnis zur kirchlichen Trauung von der kirchlichen Obrigkeit erteilt wird, so geschieht das unter der Bedingung, dass alles äussere Gepränge vermiden wird. Bei gemischten Ehen ist die Erteilung des feierlichen Ehesegens immer verboten. Obwohl die Ehe an allen Tagen des Jahres geschlossen werden darf, ist es nicht zu empfehlen, sich am Sonnabend und an den Vortagen der Fete trauen zu lassen, weil die Gefahr besteht, dass die Hochzeitsgäst am darauffolgenden Sonntag u. Feiertag die Anhörung der hl. Messe versäumen und so den Tag des Herrn entweihen.

11. Die häusliche Feier der Hochzeit soll, nachdem der Segen der Kirche bei der Trauung vorausgegangen ist, so eingerichtet werden, dass wie auf der Hochzeit zu Kana, Jesus und Maria als Hochzeitsgäste erscheinen könnten. Die Mahnung des Apostels ist nie zu vergessen: „Freuet euch allezeit — im **Herrn!**“ (Phil. 4,4).

Pelplin, den 16. September 1925.

Der Bischof von Culm.

† Augustinus.

55.

Podajemy do wiadomości, że ks. katecheta Żynda z Wąbrzeźna został mianowany jeneralnym sekretarzem towarzystw młodzieży dla diecezji naszej.

Pelplin, dnia 16 paźdz. 1925 r.

56.

Celem udzielenia Stowarzyszeniu Młodzieży katolickiej diecezji naszej pomocy finansowej tak bardzo potrzebnej, jeżeli Stowarzyszenie to należycie się ma rozwijać, rozpisujemy niniejszem kolektę, która się ma odbyć w niedzielę po uroczystości św. Stanisława Kostki 15 listopada r. b. we wszystkich kościołach parafjalnych filjalnych i kaplicach. Ww. księża proboszczowie i rządcy parafji zechcą powyższą kolektę w niedzielę, 8 listopada ogłosić i gorąco polecić. Składki kolekty należy natychmiast do księży dziekanów odesłać, którzy je do kasy biskupiej nadeślą.

Pelplin, dnia 6 października 1925 r.

57.

Odpust jubileuszowy dla osób, które do Rzymu wyjechać nie mogą.

Życzeniem Ojca św. jest, aby jak najliczniejsze rzesze wiernych pielgrzymkę jubileuszową odbyły do Rzymu w bieżącym roku. Ponieważ zaś dla wielu osób jest to rzeczą niemożliwą, dlatego Ojciec św. postanawia w Konstytucji „Apostolico muneri“, którą ogłosiliśmy w Orędowniku z r. 1924 nr. 7, że **w drodze przywileju** mogą dostąpić odpustu jubileuszowego bez pielgrzymki do Rzymu następujące osoby: **zakonnice,** żyjące w zgromadzeniach, ich nowicjuszki, postulantki, wychowanice, oraz osoby, które stale u nich mieszkają, dalej **więźniowie, osoby ponad 70 lat, chorzy i ci, co ich pielęgnują,** wreszcie wszyscy ci, co **pracą codzienną** ręczną na utrzymanie zarabiać muszą.

Wszystkim wymienionym osobom, które poza Rzymem dostąpić mogą odpustu jubileuszowego z upoważnienia Stolicy św. zamieniamy warunek zwiedzenia 4 bazylik rzymskich w ten sposób, że nawiedzą 10 razy (wolno w jednym dniu więcej razy) własną kaplicę lub kościół klasztorny, szpitalny lub więzinny albo własny kościół parafjalny, (w Pelplinie także katedralny), poza obowiązkową Mszą św. niedzielną lub świąteczną i tam pomodlą się według intencji Ojca św., odmawiając w tym celu np. 5 Ojcze nasz i Zdrowaś Marja lub inne modlitwy.

Chorym, starcom, którzy chodzić nie mogą, i więźniom we więzieniach, gdzie niema kaplic, spowiednicy zamienią te warunki na inny dobry uczynek.

Pozatem do **dostąpienia odpustu** jubileuszowego konieczny jest stan łaski uświęcającej, ważną spowiedź i godne przyjęcie Komunji świętej.

Wszystkie wyżej wymienione osoby mające przywilej uzyskania odpustu tego poza Rzymem, mogą go uzyskać w tym roku dwukrotnie, t. j. jeden dla siebie, drugi zaś dla zmarłych, jeżeli wymagane warunki powtórzą.

Spowiednik, przed którym objęte przywilejem osoby się spowiadają celem odprawienia spowiedzi jubileuszowej, otrzymuje eo ipso

specjalne władze określone w Konstytucji: „Aposolico muneri", ogłoszonej w Orędowniku kościelnym z 15 września 1924 r. nr. 7, str. 33—35. Mianowicie może spowiednik.

1. **rozgrzeszać** od wszystkch grzechów i cenzur, nawet speciali modo Stolicy św. rezerwowanych. Wyjete są cenzury rez. specialissimo modo oraz cenzura nałożona na grzech herezji formalnej i jawnej (res. speciali modo). Spowiednik ma jednak obowiazek, by stosownie do rodzaju grzechu nałożył wymagane przez prawo Boże i kanoniczne zadosyćuczynienie i pokutę;

2. **dyspensować** od wszystkich ślubów prywatnych zakonnice, które złożyły uroczyste śluby zakonne;

3. natomiast Siostrom zakonnym, dziewczętom i niewiastom w internatach wspólne życie wiodącym, oblatkom i tercjarkom zakonnym może ślub **zamienić** na opus minus bonum. Wyjątek stanowią śluby zastrzeżone Ojcu św. t. j. 1) votum perpetuae et pecfectae castitatis, 2) intrandi in religionem vortorum solemnium, jeśli złożone były bezwarunkowo i po 18 roku życia (CIC. can. 1309).

Pelplin, dnia 29 września 1925 r.

† **Augustyn,**
biskup chełmiński.

58.

Jubiläumsablass für diejenigen Personen, welche nicht nach Rom reisen können.

Es ist der Wunsch des Hl. Vaters, dass die Gläubigen recht zahlreich in diesem Jahre Rom besuchen, um den Jubiläumsablass zu gewinnen. Weil dies aber für sehr viele nicht möglich ist, deshalb verordnet der Hl. Vater in der Konstitution „Apostolico munero", die wir im Amtlichen Kirchenblatt Nr. 7 vom Jahre 1924 veröffentlicht haben, dass folgende Personen durch ein besonderes Privileg auch ohne Romreise den Jubiläumsablass gewinnen können:

1. Ale weiblichen Genossenschaften mit und ohne Klausur, die mit kirchlicher Erlaubnis ein gemeinschaftliches Leben führen, samt den ihrer Obsorge anvertrauten Frauen und Mädchen, Zöglingen, Pensionären, Dienstboten, die bei ihnen dauernd wohnen;
2. alle Insassen von Gefängnissen, Straf- und Besserungshäusern;
3. alle Kranken und ihre Pfleger,
4. alle Greise nach zurückgelegtem 70. Lebensjahr,
7. Arbeiter, die von ihrem Tageserwerb leben und nicht so lange Zeit auf diesen verzichten können.

Alle genannten Personen vermögen ausserhalb Roms den Jubiläumsablass zu gewinnen unter der Bedingung, dass sie würdig die hl. Sakramente der Busse und des Altares empfangen und sich im Gnadenstande befinden, ausserdem aber 10 mal (auch mehrmals an einem Tage) die eigene Kapelle, die Kloster- Spital- oder Gefängniskirche, die Pfarrkirche oder in Pelplin auch die Kathedralkirche ausserhalb der Sonntags- oder Festtagsmesse besuchen und dort Gebete verrichten auf die Intention des Hl. Vaters z. B. 5 Vaterunser und Ave oder andere entsprechende Gebete.

Den Kranken und Greisen, die nicht mehr gehen können, und den Gefangenen in solchen Gefängnissen, die keine eigene Kapelle besitzen, können die Beichväter die Bedingungen des Kirchenbesuches in andere Werke der Frömmigkeit umwandeln.

Die Gewinnung des Jubiläumsablasses kann für die privilegierten Personen in diesem Jahre zweimal erfolgen, einmal für sich, das andere Mal für die Seelen der Abgestorbenen, wenn sie die Bedingungen wiederholen

Für all die genannten Fälle haben die Beichtvater eo ipso diejenigen Spezialvollmachten, die in der Konstitution: „Apostolico numeri" (Amtl. Kirchenblatt Nr. 7 vom 15. 9. 1924 pag. 33—35) gegeben sind, inbesondere können sie:

1 absolvieren von allen Sünden und Censuren, auch von denen, die spezialmodo dem Hl. Stuhle reserviert sind. Ausgenommen sind die specialissimo modo reservierten Censuren und die Censur, die verhängt ist für offenbare formale Häresie (reserv. speciali modo). Der Biechtvater ist jedoch verpflichtet, eine der Art der Sünde und den Forderungen des göttli

chen und kirchlichen Rechtes entsprechende Genugtuung und Buhse aufzuerlegen.
2. sie können **dispensieren** von den privaten Gelübden, welche Schwestern nach der **feierlichen** Profess abgelegt haben. Sie können
3. den Ordensschwestern, Jungfrauen und Frauen, die ein gemeinschaftliches Leben führen, den Oblaten, Tertiaren,die Gelübde **umwandeln** in ein opus minus bonum. Ausgenommen sind die dem Hl. Vater reservierten Gelübde d. i. 1) votum perpetuae et perfectae castotatis, 2) intrandi in religionem votorum solemnium, wenn sie bedingungslos und nach dem 18. Lebensjahr abgelegt worden sind. (C. J. C. can. 1309).

Pelpin, den 29. September 1925.

† **Augustinus,**
Bischof von Culm.

59.

Przewielebny Przeor O. O. Paulinów na Jasnej Górze prosił o ogłoszenie następującego komunikatu:

W sprawie konserwacji cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej.

Doświadczenia, jakie w ostatnich czasach poczyniono z cennemi staremi obrazami, nakazują przeprowadzić rewizję ich stanu zachowania, by je zabezpieczyć przed niszczeniem. Przejęty troską o przekazanie jaknajdalszej potomności Cudownego obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej, O. Przeor Paulinów przedstawił na Zjeździe Księży Biskupów, który się odbył w końcu maja b. r w Warszawie, konieczność zbadania tego samego obrazu przez fachową Komisję.

Zjazd Księży Biskupów zaprosił Komisję w następującym składzie:
J. E. Ks. Biskup Stanisław Zdzitowiecki,
Ks. Biskup Antoni Laubitz,
Ks. Biskup Antoni Nowowiejski,
Dr. Stanisław Tomkowicz,
Prof. Jerzy hr. Mycielski,
Prof. Wiesław Zarzycki,
Prof. Jan Rutkowski,
Konserwator Dr. Tadeusz Szydłowski,
Dyrektor Zbiorów Państwowych Dr. Stanisław Turczyński,
oraz jako przedstaw. T-wa Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Warszawie p. M. Piotrowski.

Z Zakonu OO. Paulinów wzięli udział w Komisji:
O. Przeor Piotr Markiewicz i O. Pius Przezdziecki.

Komisja w wymienionym składzie zebrała się w dniu 1-o września b. r. na Jasnej Górze i po zbadaniu obrazu nabrała przekonania, że stan Cudownego Obrazu nie budzi obaw, jednakowoż, wskazane jest oczyszczenie i zabezpieczenie go na przyszłość, zwłaszcza, że przeszło dwieście lat obraz nie był restaurowany. Przeprowadzenie tych prac powierzono Prof. Janowi Rutkowskiemu z Warszawy, Kierownikowi Pracowni Konserwatorskiej przy Dyrkcji Zbiorów Państwowych. Nad tokiem prac, które rozpoczęte będą w połowie listopada b. r. a potrwają około 2-ch miesięcy, czuwać będzie wymieniona Komisja.

60.

Do Przewielebnej Kurji Biskupiej
Diecezji Chełmińskiej
w Pelplinie.

Mam honor zakomunikować Przewielebnej Kruji, że Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego po uprzedniem porozumieniu się i otrzymaniu zgody ze strony Zjazdu i Komitetu J. J. E. E. Księży Biskupów Polskich przeznaczyło na naukę religji w poszczególnych typach szkół zawodowych następującą ilość godzin tygodniowo.

I.

Szkoły agrotechniczne

(rolnicze, leśne, ogrodnicze).

I kurs — 2 godz.
II „ — 2 „
III „ — 2 „

II.

Szkoły Handlowe:

1. Szkoły handlowe (dwuletnie i trzechletnie).

I klasa — 2 godz.
II „ — 2 „
III „ — 2 „

2. Licea handlowe.

I kurs — 1 godz.
II „ — 1 „

III.

Szkoły zawodowe żeńskie.

1. Niższe szkoły zawodowe

I kurs — 2 godz.
II „ — 1 „
III „ — 1 „

2. Szkoły żeńskie przemysłowe

I kurs — 2 godz.
II „ — 1 „
III „ — 1 „

W niektórych szkołach tego typu jest kurs wstępny, na którym na naukę religji przeznaczono 2 godz. tygodniowo.

3. Seminarja nauczycielek rzemiosła.

I kurs — 1 godz.
II „ — 1 „
III „ wykładów religji niema, gdyż kurs ten ma wyłącznie charakter zawodowy.

4. Seminarja gospodarcze.

I kurs — 1 godz.
II „ — 1 „
III „ wykładów niema, gdyż kurs ten ma wyłącznie charakter zawodowy.

5. Seminarja dla instruktorek.

I kurs — 1 godz.
II „ — 1 „
III „ wykładów niema z przyczyn wyżej wymienionych.

IV.

Szkoły techniczne i rzemieślniczo-przemysłowe męskie.

1. Szkoły techniczne (średnie).

I kurs — 1 godz.
II „ — 1 „
III „ — 1 „

na kursie IV-tym obowiązują tylko przedmioty zawodowe.

2. Szkoły rzemieślniczo-przemysłowe.

klasa przygotowawcza 2 godz.
I klasa — 1 godz.
II „ — 1 „
III „ wykładów religji niema.

V.

Szkoły dokształcające (dla terminatorów).

1. W szkołach dokształcających dla dziewcząt 2 godz. tygodn. z rozdziałem na 3 lata.
2. W szkołach dokształcających dla chłopców 1½ godz. tygodn. z rozkładem na 3 lata.

(—) Ks. Antoni Ciepliński,
Naczelny Wizytator nauki religji.

Powyższy komunikat podajemy do wiadomości Wielebnego kleru diecezjalnego.

Pelplin, dnia 7. października 1925 r.

61.

Ostrzeżenie dla emigrantów przed oszukańczem towarzystwem.

Allgemeiner Arbeiterverein w Saint Paulo komunikuje iż stowarzyszenie plantatorów kawy Association pour l'emigration et la colonisation w Saint Paulo w Brazylji wysłało swoich agentów do Europy dla werbowania robotników. Allgemeiner Arbeiterverein ostrzega robotników całego świata i Polski przed werbunkiem tego stowarzyszenia, gdyż z reguły nie dotrzymuje ono umów i naraża emigrantów na poważne straty.

Pelplin, dnia 6 paźdz. 1925 r.

62.

Nakładem krajowego Instytutu Wydawniczego w Poznaniu wyszło dziełko pod napisem „O gminnych radach sierocych“ opracowane przez p. Stefana Grabowskiego sędziego powiatowego w Poznaniu.

Cena tego dziełka łącznie z przesyłką pocztową wynosi 1 zł 80 gr. Krajowy Instytut wydawniczy rozsyłać będzie po poprzedniem nadesłaniu gotówki bądź przekazem, bądź też przez P. K. O., konto 205 207.

Zwracamy uwagę księży proboszczów, którzy urząd gminnego radzcy opracują na powyższe dziełko.

Pelplin, dnia 7 paźdz. 1925 r.

63.

Zawakowały następujące beneficja proboszczowskie:

1. Beneficjum w Pruszczu przez śmierć ks. proboszcza Władysława Reymana.

2. Bneficjum w Łasinie przez śmierć ks. radcy Wincentego Krajewskiego.

W myśl konkordatu artykułów 19 i 21 należy zgłoszenia pisemne o powyższe beneficja skierować do Najprzewielebniejszego ks. Biskupa Ordynarjusza.

Pelplin, dn. 13 paźdz. 1925 r.

64.

De abstinentia et ieiunio.

1. Qu. Potest retineri tuta conscientia doctrina aliquorum auctorum, qui docent post publicationem CIC. diebus ieiunii tantum pluries vesci posse carnibus.

   R. Negative. Commissio Pontificia ad can. authentice interpretandos, die 20. Oct. 1919. Acta XI, 480.

2. Emus Princeps Episc. Wratislav. a S. Sede exquisivit, an diebus solius ieiunii iis pluries carnibus vesci liceat, qui ratione aetatis, officii seu valetudnis lege eieunii non teneantur.

   R. Affirmative. Congr. Conc. 17 Oct. 1923. Archiv für kath. K. R. C III, 163.

65.

Zmiany w prowincji polskiej Ojców Jezuitów.

Polska prowincja OO. Jezuitów, pozostając nadal zasadniczo jedną, podzieloną została w dn. 10 b. m. na dwie części administracyjne, północną i południową. Północna obejmuje domy OO. Jezuitów, położone w trzech istniejących po konkordacie prowincjach kościelnych, t. j. gnieźnieńsko-poznańskiej, warszawskiej i wileńskiej; do południowej części admnistracyjnej należą domy, położone na terytorjum obecnych prowin. kościelnych krakowskiej i lwowskiej.

Prowincjałem polskiej prowincji, administrującym część północną, pozostał nadal O. Stanisław Sopuch (Warszawa, ul. Święto-Jańska 12); wiceprowincjałem dla administracji części południowej został zamianowany O. Władysław Jankiewicz (Kraków, Mały Rynek 8). Odtąd więc w sprawach podejmowania prac przez OO. Jezuitów, agregacyj sodalicyj Marjańskich, przyjęcia do zakonu lub małego seminarjum itp. należy z danej części administracyjnej polskiej prowincji OO. Jezuitów zwracać się do zarządzającego tą częścią prowincjała lub wiceprowincjała.

Powyższy komunikat Przewielebnego Ojca Prowincjała Ojców Jezuitów podajemy do wiadomości Wielebnego Duchowieństwa.

Pelplin, dnia 20. 10. 1925 r.

66.

Personalja.

Powołono na wikarjat:

ks. Sobisza z Grudziądza do Kowalewa,
ks. Józefowicza z Kowalewa do Grudziądza,
ks. Panka z Torunia do Kiszewy,
ks. Rogalę z Tucholi do Torunia św. Jakób,
ks. Wiczarskigo z Lipusza do Torunia św. Maryja,
ks. Rahmla z Żarnówca do Świecia,
ks. Jana Mazellę z Koronowa do Brodnicy,
ks. Wiktora Lewandowskigo z Jabłonowa do Żarnówca.

Mianowano:

ks. Szarafińskiego administratorem w Łasinie,
ks. Aleksandra Kluka katchetą przy gimnazjum państwowem w Starogardzie.
ks. Albina Kijorę katechetą przy wydziałowej szkole w Toruniu.

Zmarli:

ks. radca Wncenty Krajewski, proboszcz Łasinski, członek Sodalitatis Ignatianae;
ks. Władysław Reymann, proboszcz w Pruszczu, członek Sod. Ignatianae;
ks. dr. Jerzy Lange, proboszcz, emeryt, w Lubawie.
ks. Dr. Jan Behrendt kanonik w Pelplinie, członek Sod. Ignat.;
ks. Alojzy Krause, wikary w Sępolnie;
ks. Brunon Malecki, wikary w Lignowach, członek Sod. Ignatianae.

Nakładem Biskupiego Jeneralnego Wikarjatu. Czcionkami Drukarni i Księgarni T. z o. pr. w Pelplinie.